

**Høringsnotat om endringer i forskrift om unntak for samarbeid mv.
innen landbruk og fiske**

1 Forslag om endringer i forskrift om unntak for samarbeid mv. innen landbruk og fiske

1.1 Bakgrunnen for forslaget

1.1.1 Høringsnotat 31. mars 2023

Den 31. mars 2023 sendte Nærings- og fiskeridepartementet på [høring forslag om endringer i konkurranseloven](#)¹. Endringene gikk hovedsakelig ut på å innføre markedsetterforskning, i tillegg til enkelte endringer som var nødvendige å gjennomføre dersom markedsetterforskning ble innført.

Forslaget om markedsetterforskning gikk ut på å gi Konkurransetilsynet nye virkemidler, blant annet for å kunne treffe bedre og mer målrettede tiltak for å forhindre og avhjelpe forhold som vesentlig begrenser konkurransen. Det ville blant annet føre til at formålet med konkurransereglene oppnås mer effektivt. Det var ikke en forutsetning for å treffe tiltak etter en markedsetterforskning, at det ble påvist brudd på konkurransereglene.

Forholdet mellom landbrukspolitikken og forslaget om markedsetterforskning ble ikke diskutert i høringsnotatet. I høringsrunden etterlyste flere høringsinstanser en vurdering og omtale av nettopp den sammenhengen. Flere høringsinstanser mente at det burde være et tilsvarende unntak for markedsetterforskning i landbrukspolitikken som det som gjelder for konkurranseloven §§ 10 og 11 (ofte omtalt som «primærnæringsunntaket»).

1.1.2 Prop. 118 L (2023–2024) om endringer i konkurranseloven (innføring av markedsetterforskning)

I desember 2024 vedtok Stortinget å innføre markedsetterforskning,² med enkelte endringer sammenlignet med det forslaget som ble sendt på høring.

Grunnlaget for lovendringen var et lovforslag fra Nærings- og fiskeridepartementet, Prop. 118 L (2023–2024). I proposisjonen punkt 3.2.2.3 viste departementet til at det var behov for å avklare forholdet mellom reglene om markedsetterforskning og primærnæringsunntaket. Departementet tydeliggjorde derfor at forslaget om markedsetterforskning ikke hadde til hensikt å endre på forholdet mellom konkurransepolitikken og landbrukspolitikken. Departementet uttalte blant annet:

Det har ikke vært hensikten med forslaget at Konkurransetilsynet skal kunne foreta markedsetterforskning og vedta avhjelpende tiltak for produksjon og omsetning som er regulert i lov, forskrift eller i avtale mellom staten og næringsorganisasjoner, og som dermed er unntatt fra forbudene i konkurranseloven.

¹ Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

² Jf. endringslov 20. desember 2024 nr. 100 [Lov om endringer i konkurranseloven \(innføring av markedsetterforskning\) - Lovdata](#)

2 Forslag om endringer

I Prop. 118 L (2023–2024) foreslo departementet å endre konkurranseloven § 3, ved å utvide muligheten til å innføre forskriftsfestede unntak fra konkurranseloven. Endringen gikk ut på at Kongen kan gi de unntak fra konkurranseloven §§ 41 og 42 «som er nødvendige for å gjennomføre landbruks- og fiskeripolitikken.»

En begrunnelse for å vedta en endring i forskriftshjemmelen, heller enn å lovfeste unntaket for markedsetterforskning, var at systematikken i konkurranseloven og de tilhørende forskriftene ivaretas bedre ved en slik løsning, jf. Prop. 118 L (2023 – 2024) punkt 3.2.2.3.

På den bakgrunn foreslår departementet å endre forskrift 23. april 2004 nr. 651 om unntak for samarbeid mv. innen landbruk og fiske. Departementet foreslår å legge til en bestemmelse (ny § 3), som følger samme oppsett som unntaket for konkurransebegrensende samarbeid og misbruk av dominerende stilling i henholdsvis §§ 10 og 11. Departementet foreslår også å endre forskriften § 1, for å innlemme unntaket for markedsetterforskning i forskriftens formålsbestemmelse. Forslaget til endringer følger nedenfor.

Forslag til endringer i forskrift 23. april 2004 nr. 651 om unntak for samarbeid mv. innen landbruk og fiske

I

§ 1 skal lyde:

§ 1 *Formål*

Formålet med denne forskriften er å angi når forbudene i konkurranse-loven § 10 og § 11 og *reglene om markedsetterforskning i konkurranse-loven § 41 og § 42* ikke får anvendelse på omsetning og produksjon av landbruks- og fiskeriprodukter.

Ny § 3 skal lyde:

§ 3 *Unntak for reglene om markedsetterforskning i konkurranse-loven § 41 og § 42*

Konkurransetilsynet kan ikke igangsette markedsetterforskning etter konkurranse-loven § 41 eller pålegge tiltak etter konkurranse-loven § 42 med den hensikt å undersøke eller forhindre avtaler, beslutninger, samordnet opptreden mellom, eller ensidige handlinger foretatt av, primærprodusenter eller deres organisasjoner som er i samsvar med:

- a. lov eller forskrift som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeriprodukter, eller
- b. avtale mellom staten og næringsorganisasjoner som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeriprodukter.

Gjeldende § 3 blir ny § 4.

II

Merknader til ny § 3 i forskriften skal lyde:

Til § 3 Unntak for reglene om markedsetterforskning i konkurranse-loven § 41 og § 42

Unntaket gjelder kun «avtaler, beslutninger, samordnet opptreden mellom, eller ensidige handlinger foretatt av, primærprodusenter eller deres organisasjoner» som er i samsvar med forskriften § 3. Forhold som vesentlig begrenser konkurransen uten å være omfattet av unntaksforskriften kan Konkurransetilsynet undersøke og treffe tiltak mot, dersom vilkårene i konkurranse-loven §§ 41 og 42 er oppfylt. Hvorvidt noe omfattes av forskriften § 3, avhenger av en tolkning av loven eller forskriften som regulerer den aktuelle produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeriproduktet, eller av avtalen mellom staten og næringsorganisasjoner som regulerer slik produksjon eller omsetning.

Begrepene «primærprodusenter» og «produksjon og omsetning» skal forstås på samme måte som i § 2.

Merknader til forskriften § 3 blir merknader til ny § 4.